

Zorgboer(in) van waarde voor kind met Autisme Spectrum Stoornis

Op zorgboerderijen wordt zorg geboden aan mensen met beperkingen. Eén van de doelgroepen zijn kinderen (jongeren) met een Autisme Spectrum Stoornis (ASS). In 2007 stonden 300 van de 878 zorgboerderijen open voor deze kinderen. Uit onderzoek blijkt dat zorgboer, boerderijomgeving en dieren waarden hebben die aansluiten bij de behoeften van kinderen met deze stoornis. Behalve waarden zijn echter ook een paar knelpunten gevonden.

ing. Reina Ferwerda - Van Zonneveld,
dr. ir. Simon Oosting en
dr. ing. Jorine Rommers
(ASG – Animal Sciences Group van Wageningen Universiteit
en Researchcentrum, Lelystad)

Autisme Spectrum Stoornissen zijn neurobiologische aandoeningen. De basis van de problemen ligt in een disfunctioneren van delen van de hersenen.

Erfelijkheid speelt hierbij een rol. Tot ASS behoren onder andere: Autistische stoornis, Asperger's Syndroom en PDD-N

Kinderen/jongeren met ASS

Alle kinderen met ASS hebben de hoofdkenmerken van een Autistische stoornis. Dit zijn: problemen in de sociale interactie, moeite met communicatie (verbaal en non-verbaal) en problemen met de fantasie (verbeelding, plaatsen in de context). Hierdoor hebben kinderen met ASS gedragsproblemen. Deze zijn niet het gevolg van onwil, maar van onmacht. Door begrip, structuur, duidelijkheid, voorspelbaarheid, ruimte en rust te bieden, kunnen een teveel aan prikkels en gedragsproblemen worden voorkomen of geminimaliseerd.

Een kind met ASS kan een belasting voor het gezin zijn. In de meeste gevallen gaan kinderen met ASS naar de zorgboerderij om de thuis-situatie te ontlasten. De kinderen gaan dan in het weekend of na schooltijd naar de zorgboerderij. Niet-leerplichtige jongeren kunnen voor dagbesteding naar de zorgboerderij. Het bezoeken van een zorgboerderij blijkt een preventief effect te kunnen hebben. Dat wil zeggen dat zwaardere vormen van jeugdzorg kunnen worden voorkomen.

Via interviews is een inventarisatie uitgevoerd van ervaringen, werkwijzen en knelpunten op zorgboerderijen met dieren voor kinderen met ASS. Belangrijke aspecten die uit de interviews met zorgboeren naar voren kwamen, zijn: de persoonlijkheid van de zorgboer(in), kleinschaligheid, de kwaliteit van de geleverde zorg, het bewust inzetten van (landbouw)huisdieren,

en de dierhouderij-aspecten, zoals keuze van diersoorten en dierziekten.

Persoonlijkheid van de zorgboer(in)

De zorgboeren blijken erg betrokken te zijn. De meesten begeleiden de kinderen, en in een aantal gevallen zelfs de ouders, in het vinden van de juiste hulp. Zorgboeren zijn een schakel tussen ouders en kinderen aan de ene kant en hulpverleners en instellingen aan de andere kant. Daarmee hebben ze een nieuwe schakel in de zorgketen gecreëerd.

Kleinschaligheid

Kleinschaligheid wordt als een belangrijke waarde genoemd, alhoewel de term kleinschaligheid niet voor iedere boer hetzelfde betekent. Een zorgboerin vertelde dat zij de verhouding tussen aantal begeleiders en kinderen belangrijker vindt dan de groepsgrootte. Een begeleider heeft op deze zorgboerderij maximaal twee kinderen onder zijn hoede. Andere zorgboeren noemen hun bedrijf kleinschalig terwijl ze in hun eentje vijf of zes kinderen tegelijk begeleiden. Ouders kiezen volgens sommige boeren bewust voor kleinschalige zorgboerderijen. Zij willen niet dat hun kind begeleid wordt door verschillende begeleiders. Hun kind heeft een stabiele en rustige omgeving nodig. De boerderij biedt ruimte, ritme en rust. Door sommige zorgboeren werden ook de begrippen tijd en aandacht gekoppeld aan kleinschaligheid. Zij geloven dat de kinderen aandacht nodig hebben. De enige manier om deze aandacht te geven is wanneer ze voldoende tijd voor een kind hebben. Dit is volgens hen alleen mogelijk wanneer ze maximaal twee kinderen per persoon begeleiden. Op een grootschalige boerderij zouden de kinderen zich volgens hen verloren voelen en verward raken.

Bewust inzetten van dieren

Alle zorgboeren blijken de aanwezige dieren bewust in te zetten in de zorg. Ze zetten de dieren in om de kinderen activiteiten te bieden, te stimuleren en te motiveren; de zorgboeren vertalen situaties met dieren naar situaties in het dagelijks leven. Volgens de zorgboeren helpen dieren de kinderen om hun verhaal te vertellen, bieden ze troost en steun, helpen ze bij het maken van contact, bewerkstelligen ze gedragsveranderingen en helpen ze angsten te overwinnen. Kinderen kunnen een lievelingsdier hebben. Welk dier en van welke soort dit is, verschilt per kind.

Risico dierhouderij

Zorgboeren passen allerlei zaken op het bedrijf aan voor de kinderen. Zo kiezen ze bijvoorbeeld voor andere vormen van huisvesting of laten zich in de keuze van dieren beïnvloeden door de betekenis en veiligheid van een dier voor de kinderen. Een aantal zorgboeren noemde het risico en de impact van een uitbraak van een besmettelijke dierziekte. Een uitbraak heeft niet alleen gevolgen voor het agrarische deel van het bedrijf, maar ook voor de zorgtak. Zorgboerderijen sluiten tijdelijk hun deuren of de kinderen mogen niet buiten spelen. Sommige zorgboeren hebben om die reden de kippen weggedaan.

Kwaliteit geleverde zorg

Zorgboeren vinden kwaliteit van de zorg belangrijk en ze denken van zichzelf dat ze kwaliteit bieden. Kwaliteit kan op een heel aantal zorgboerderijen volgens sommigen van hen nog wel verbeterd worden. Met name wat betreft de kennis van ASS en hoe te handelen. Volgens een zorgboerin is dit de enige manier om gerespecteerd te worden door de reguliere zorg. De kwaliteit van de zorg wordt eveneens beïnvloed door de druk op zorgboeren om uit te breiden. De vraag naar plaatsen voor kinderen op zorgboerderijen is namelijk groter dan het aanbod. Bovendien is het verloop klein.

INZET DIEREN

Volgens de zorgboeren helpen dieren de kinderen om hun verhaal te vertellen, bieden ze troost en steun, helpen ze bij het maken van contact, bewerkstelligen ze gedragsveranderingen en helpen ze angsten te overwinnen.

Foto's: Reina Ferwerda-van Zonneveld

Waarden en knelpunten

De waarden van een zorgboerderij voor kinderen met ASS zijn:

- De zorgboer(in) is de belangrijkste factor.
- De boerderij biedt ruimte, ritme en rust.
- Dieren blijken kinderen met ASS te helpen en worden bewust ingezet door zorgboeren.

Als knelpunten zijn gevonden:

- Niet alle zorgboeren hebben voldoende kennis van ASS.
- Door de grote vraag naar plaatsen voor kinderen op zorgboerderijen is de druk om uit te breiden groot.

Beide knelpunten kunnen de kwaliteit van de geleverde zorg negatief beïnvloeden.